

Обобщена справка

за Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея, съгласувана със Становище по екологична оценка № 12-6/2022 г. на министъра на околната среда и водите (съгласно изискванията на чл.29, ал.1 на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО))

I. Съответствие на проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея с основните резултати и препоръки в Доклада по екологична оценка (ЕО) и с резултатите от консултациите, мерките и ограниченията, включени в Становище по екологична оценка № 12-6/2022 г. (съгласно чл.29, ал.1, т.1 на Наредбата за ЕО):

Проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея са изцяло съобразен с резултатите и препоръките от доклада за екологична оценка (ДЕО), както и с резултатите от консултациите, мерките и ограниченията, включени в Становище по екологична оценка № 12-6/2022 г. на министъра на околната среда и водите.

Резултатите от консултациите са представени в т.12 на Доклада за ЕО, където е посочен и начинът им на отразяване с мотивите за това.

По отношение на основните резултати от Доклада за ЕО, заключението на доклада е следното:

Въз основа на направените анализи, прогнози и оценки, въздействието от реализирането на ПТГС и ТСИМ, при изпълнение на препоръчаните мерки в т.7 на Доклада за ЕО е:

Като цяло, по отношение на атмосферния въздух и климатичните изменения се очаква положително въздействие в резултат на конкретни допустими дейности и мерки по ПТГС и ТСИМ. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие, а само за временно локално, обратимо въздействие. Не се предвиждат дейности и мерки, които биха довели до значимо увеличаване на емисиите на парникови газове.

Част от предвидените дейности (зелени площи, ресурсна и енергийна ефективност, технологично обновяване на производства, преход към кръгова икономика) са с пряк положителен принос за ограничаване на изменението на климата и адаптация към променящия се климат. Не са предвидени дейности и мерки, които биха довели до риск за населението, природата или активите на база прогнозите за изменящия се климат и последствията от това.

По отношение на водите, в т.ч. зоните за защита на водите и риска от наводнения - въз основа на извършения екологичен преглед на ПТГС и ТСИМ България –

Република Северна Македонија 2021 - 2027 г., посредством анализа и оценката на потенцијалните въздействия на дејностите, предвидени по съответните приоритетни оси, цели и визији, заключението е, че Програмата и Стратегијата ќе доведат до цялостно положително въздействие на регионално, национално и трансгранично ниво, тъй като мнозинството от индикативните дејности и предвидените мерки пряко или косвено допринасят за подобряване на състоянието на повърхностните води, зоните за защита на водите и риска от наводнения, както и като цяло – на околната среда. Не се очаква въздействие върху подземните води. Дејностите и мерките, включени в ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за нарушаване на доброто състояние и добрия екологичен потенциал на водните обекти.

Не се очаква въздействие върху земните недра и подземните води.

Въз основа на извършения екологичен преглед на ПТГС и ТСИМ, посредством анализа и оценката на потенцијалните въздействия на дејностите, предвидени по съответните приоритетни оси, цели и визији, заключението е, че Програмата и Стратегијата ќе доведат до цялостно положително въздействие на регионално, национално и трансгранично ниво, тъй като мнозинството от индикативните дејности и предвидените мерки пряко или косвено допринасят за подобряване на състоянието на почвите и като цяло – на околната среда.

За повечето предвиждания се очаква неутрално до положително въздействие върху биоразнообразието и защитените зони и територии. Отрицателно въздействие се очаква основно при мерките, свързани с развитие на туризма и мобилността, и при изграждане на нови предприятия в извънурбанизирани територии, като всяко проектно предложение следва да бъде предмет на оценка на въздействието върху околната среда и целите и предмета на защитените зони, в съответствие с приложимото законодателство на двете партниращи държави. Аналогично е въздействието върху ландшафта.

Въздействието върху културното наследство е положително за мерките, свързани с развитие на културен туризъм, и неутрално за останалите предвиждания.

По отношение на фактора шум очакваното въздействие се определя като положително, кумулативно, едновременно, дългосрочно и постоянно за разглеждания регион. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие, в т.ч. създаване на риск за човешкото здраве.

По отношение на другите вредни физични фактори, не се очаква въздействие.

По отношение на отпадъците се очаква положително въздействие върху тяхното управление в резултат на конкретни допустими дејности и мерки по ПТГС и ТСИМ. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие. Дејностите и мерките не са свързани с генериране на значителни количества отпадъци, в т.ч. опасни.

По отношение на опасните химични вещества и риска от големи аварии, предвижданията на ПТГС и ТСИМ не включват нови предприятия, нито имат потенциал да увеличат риска от големи аварии в съществуващи предприятия с нисък и висок рисков потенциал.

Въздействието върху населението, човешкото здраве и здравно-хигиенните аспекти на средата е комплексно положително, свързано с благоприятно въздействие на социално-икономическите фактори в региона и факторите на околната среда, имащи отношение към здравето.

Предвид горното, реализирането на ПТГС и ТСИМ е предпочитано от гледна точка на въздействие върху околната среда и човешкото здраве пред „нулевата“ алтернатива.

За **ограничаване на прогнозираните отрицателни въздействия**, в Доклада за ЕО и в Становището по ЕО са включени мерки, които ще ограничат тези въздействия до минимум. За установяване на въздействието върху околната среда и човешкото здраве на програмата и териториалната стратегия при тяхното прилагане от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) в хода на процедурата по екологична оценка са предложени мерки и индикатори за наблюдение и контрол, чрез които да бъдат установени евентуални неблагоприятни тенденции по отношение на околната среда и човешкото здраве, въз основа на което при необходимост да бъдат предприети коригиращи действия за отстраняването им. Окончателно съгласуваните мерки по наблюдение и контрол са включени в Становището по ЕО.

II. Съответствие на проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПШ България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея с обоснованата в становището по ЕО алтернатива по чл. 26, ал. 2, т. 6 (съгласно чл.29, ал.1, т.2 на Наредбата за ЕО)

Проектите на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПШ България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея не съдържат алтернативи и варианти. Прецизираните текстове в проекта на програмата по време на процеса по изготвянето ѝ не са свързани с добавяне или отпадане на предвиждания, съответно не представляват нов вариант/алтернатива.

Анализът на „нулевата алтернатива“, направен в т.2.2 на Доклада за ЕО, показва, че тя е с по-неблагоприятно въздействие от алтернативата за реализиране на програмата и териториалната стратегия към нея.

Алтернативата за реализиране на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПШ България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея е като цяло с комплексно положително въздействие върху околната среда, в т.ч. върху населението и човешкото здраве, тъй като допустимите дейности и мерки са с преобладаваща екологична насоченост. Въпреки това, някои от предвидените дейности са

свързани с възможно негативно въздействие, поради което на етапа на реализация и изпълнение на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея задължително следва да се изпълняват препоръчаните мерки в т. 7 на Доклада за ЕО, както и всички законови и подзаконови нормативни актове, действащи в двете държави, обвързани с опазването на отделните компоненти на околната среда, вкл. човешкото здраве.

Разгледаните алтернативи са отразени и в Становище по екологична оценка № 12-6/2022 г., и конкретно - мотив 16 от него.

III. Степен, в която мерките по чл. 26, ал.2, т.7 и 8 на Наредбата за ЕО са предвидени в проекта на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Северна Македония 2021-2027 г. и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея (съгласно чл.29, ал.1, т.3 на Наредбата за ЕО)

В Становище по екологична оценка № 12-6/2022 г. са включени мерки и условия в две точки, които са предвидени за изпълнение както следва:

т.І Мерки и условия за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на Програма за трансгранично сътрудничество 2021-2027 г. между Република България и Република Северна Македония, съфинансирана по Инструмента за присъединителна помощ и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея:

1. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от ПТГС 2021-2027 г. между Република България и Република Северна Македония, съфинансирана по Инструмента за присъединителна помощ и ТСИМ към нея, да се одобряват само след произнасяне с акт на компетентните органи по околна среда по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл.31 на ЗБР и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

Начин на изпълнение: Условието представлява нормативно изискване, като същото ще бъде включвано като изискване в условията за кандидатстване за проектни предложения, за които е относимо.

2. За инвестиционните предложения, свързани с изграждане на нов ГКПП „Клепало“ (Струмьяни-Берово) между Република България и Република Северна Македония и ремонтът и доизграждането на път III-1008 Струмьяни – ГКПП „Клепало“ да бъдат подадени уведомления по реда на глава VI от ЗООС и чл.31 от ЗБР. При проектирането на ГКПП „Клепало“ да бъдат предвидени помещения за граничния здравен контрол.

Начин на изпълнение: Условието ще бъде изпълнено, като за инвестиционното предложение, свързано със стратегическия проект, Възложителят има задължението да подаде уведомление по реда на глава VI от ЗООС и чл.31 от ЗБР до компетентния орган по околна среда.

За проекта на ГКПП „Клепало“ ще бъде поставено изискване да бъдат предвидени помещения за граничния здравен контрол.

3. Да се спазват и изпълняват „Мерки, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсирание на неблагоприятните последици от осъществяването на ПТГС и ТСИМ върху околната среда и човешкото здраве“ от т.7 на доклада за екологична оценка (Приложение № 1) – мерките и условията от Приложение № 1 на Становището по екологична оценка и предвидения начин за изпълнението/спазването им са както следва:

Общи мерки:

1. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от ПТГС и ТСИМ, попадащи в обхвата на Директива 2014/52/ЕС или Директива 2001/42/ЕО или извън тях и попадащи в обхвата на чл.6 на Директива 92/43/ЕИО, подлежат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само след решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС за одобряване/съгласуване, и при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, разписани в решението/становището.

Очакван резултат: Недопускане на значителни неблагоприятни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, предмета и целите на опазване на защитените зони.

Начин на изпълнение: Условието представлява нормативно изискване, като същото ще бъде включвано като изискване в условията за кандидатстване за проектни предложения, за които е относимо.

2. Инвестиционни предложения, произтичащи от мерки и дейности по ПТГС и ТСИМ да се съобразят с действащите устройствени планове на съответната територия, както и националните, регионалните и местни стратегически, планови и нормативни документи, други налични планирани проекти с подобни и/или припокриващи се дейности, с цел постигане на необходимата синхронизация при провеждане на проектните процедури от страна на ангажираните институционални органи.

Очакван резултат: Недопускане на противоречия, съгласно действащата нормативна уредба и приетите вече стратегически и планови документи. Недопускане на проектни предложения, несъобразени с вече съществуващи такива, водещи до административни затруднения и/или искане на двойно финансиране за припокриващи се дейности.

Начин на изпълнение: Условието ще бъде включвано като изискване в условията за кандидатстване за проектни предложения, за които е относимо.

Атмосферен въздух

3. Приоритетно одобряване за реализация на производствени дейности/технологични модернизации, съответстващи на най-добрите налични техники.

Очакван резултат: Гарантиране на производства с минимални емисии на вредни вещества в атмосферата.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване бенефициентите ще бъдат насърчавани производствени дейности/технологични модернизации, да бъдат съобразени с най-добрите налични техники.

Адаптация към изменението на климата

4. Съобразяване на относимите дейности и мерки от актуалните стратегически документи за адаптация към климатичните изменения и предвиждане на мерки за гарантиране на устойчивост на проектите.

Очакван резултат: Осигуряване на климатична устойчивост на проектите.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване при разработването на проектните предложения бенефициентите ще бъдат насърчавани да включват дейности и мерки от актуалните стратегически документи за адаптация към климатичните изменения и предвиждане на мерки за гарантиране на устойчивост на проектите.

5. При разработване на проектни предложения по специфична цел 1.2 на ТСИМ следва да се съобразят с последиците от изменението на климата, в т.ч. прогнозите за недостиг на вода, риск от горски пожари, наводнения и други неблагоприятни метеорологични явления, като се гарантира устойчивост на туристическата инфраструктура и обекти.

Очакван резултат: Осигуряване на климатична устойчивост на проектите.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване ще бъдат включвани изисквания за съобразяване на последиците от изменението на климата, в т.ч. прогнозите за недостиг на вода, риск от горски пожари, наводнения и други неблагоприятни метеорологични явления, като се гарантира устойчивост на туристическата инфраструктура и обекти в рамките на 5-годишен период съгласно изискванията на европейската нормативна уредба.

Води, зони за защита на водите и риск от наводнения

6. За проектите да се предвиждат мерки за недопускане влошаването на състояние на повърхностните води и ЗЗВ, съгласно изискванията на чл. 116 от Закона за водите на Република България както и на Закона за водите на Република Северна Македония.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания за недопускане влошаването на състояние на повърхностните води и ЗЗВ, съгласно изискванията на чл. 116 от Закона за водите на Република България както и на Закона за водите на Република Северна Македония.

7. Инвестиционни предложения, планове и програми да се осъществяват в съответствие с действащите ПУРБ, ПУРН и Закона за водите, както и в съответствие с наличните резултати от актуализацията на ПУРН и ПУРБ за периода 2022-2027г

Пояснение за основните приложими разпоредби от законодателството за опазване на водите на Република България:

- Спазване на изискванията на чл.134 от Закона за водите: В крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата се забранява:
 1. складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци;
 2. строителство на животновъдни ферми;
 3. строителство на стопански и жилищни постройки;
 4. миенето и обслужването на транспортни средства и техника;
 5. засаждането на трайни насаждения с плитка коренова система;
 6. изхвърлянето на отпадъци.
- Спазване на изискванията на Чл. 143 от Закона за водите, с който за защита от вредното въздействие на водите се забранява:
 1. нарушаването на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици;
 2. намаляването на проводимостта на речните легла, включително чрез баражи и прагове, без съответното разрешително;
 3. използването на речните легла като депа за отпадъци, земни и скални маси;
 4. извършването на строежи над покритите речни участъци;
 5. съхраняването или складирането на материали, които в значителна степен биха увеличили унищожителната сила на водата при наводнения.
- Спазване на изискванията на чл. 146. (1) от Закона за водите: Забранява се разполагането на жилищни и вилни сгради и стопански постройки в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения и язовирните стени.
- Спазване на изискванията на чл. 125. (1) от Закона за водите. В канализационните мрежи и ПСОВ да се включват само отпадъчни води, които могат да бъдат пречистени при съществуващата технологична схема на пречиствателната станция и не застрашават живота и здравето на обслужващия. Отвеждането да се съобразява с:
 - разрешителното за заустване; количеството и качествата на отпадъчните води;
 - съществуващата канализационна мрежа и пречиствателна станция; технологията за третиране на утайките с цел оползотворяване или обезвреждане.
- Спазване на изискванията на чл. 132 от Закона за водите, лицата, от стопанската дейност, на които се образуват отпадъчни води, са длъжни да изграждат необходимите пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във водния обект, когато на съответната територия няма изградена канализационна система.
- В случай на водовземане и/или ползване на воден обект да се спазват изискванията на чл.44 и 46 от Закона за водите – наличие на съответното разрешително.
- За дейности, попадащи в РЗПРН в обхвата на заливане да се планират мерки за защита от вредното въздействие на водите, съответстващи на НКМ.

- *С цел недопускане повишаване на риска от наводнения, планираните дейности, попадащи в РЗПРН, да бъдат съобразени с анализите, целите и мерките в Програмата от мерки в действащия ПУРН, както и наличните резултати от актуализацията на ПУРН 2022-2027г. Предотвратяване на аварийното замърсяване на повърхностните води и зони за защита на водите, съгласно изискванията на чл.131 от Закона за водите: При аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, експлоатиращо обекта - източник на замърсяване, включително хвостохранилища, шламохранилища и насипища, е длъжно да вземе необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването съгласно предварително изготвен аварийен план и незабавно да уведоми басейновите дирекции и органите на Министерството на вътрешните работи.*
- *Опазване на санитарно-охранителни зони за питейни води, съгласно ограниченията и забраните в СОЗ.*

Очакван резултат от мерки 6 и 7: Недопускане влошаването на състоянието на повърхностните води и ЗЗВ, както и нарастване на риска от наводнения.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания за тяхното съответствие с действащите ПУРБ, ПУРН и Закона за водите, както съответствие с наличните резултати от актуализацията на ПУРН и ПУРБ за периода 2022-2027 г., както и с приложимите разпоредби от законодателството за опазване на водите на Република България и Република Северна Македония.

8. Устойчиво използване на водите, в т.ч. въвеждане на оборотни цикли за използване на водите в промишлените предприятия, локално пречистване на индустриалните отпадъчни води.

Очакван резултат: Опазване на химическото и екологичното състояние/потенциал на повърхностните води.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания за устойчиво ползване на водите, в т.ч. въвеждане на оборотни цикли за използване на водите в промишлените предприятия, локално пречистване на индустриалните отпадъчни води.

9. Предприемане на мерки и технологични решения за недопускане на аварийното замърсяване на повърхностните води.

Очакван резултат: Опазване на химическото и екологичното състояние/потенциал на повърхностните и подземните води.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания като част от проектите да се предвиждат мерки и технологични решения за недопускане на аварийното замърсяване на повърхностните води.

10. Провеждане на периодична рекултивация на „черните“ горски и полски пътища и „оф – роуд“ трасетата.

Очакван резултат: Опазване на териториите от ерозия и отражението и върху повърхностните води.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, свързана с ползване на „черни“ горски и полски пътища и „оф – роуд“ трасета ще се включват изисквания за провеждане на периодична рекултивация.

11. Предотвратяване на аварийното замърсяване на повърхностните води;

Очакван резултат: Опазване на химичното и екологичното състояние/потенциал на повърхностните води.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания за предвиждане на мерки и технологични решения за предотвратяване на аварийното замърсяване на повърхностните води.

Почви

12. При проектирането на новите обекти да се включат необходимите дейности и мерки за опазване на почвените ресурси и рекултивация с цел предотвратяване появата на ерозионни процеси и максимално възстановяване на нарушените земи.

Очакван резултат: Недопускане на въздействие върху земите и почвите при изпълнение на проектните решения.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения, за които е относимо, ще бъдат включвани изисквания при проектиране да се да се предвиждат необходимите дейности и мерки за опазване на почвените ресурси и рекултивация с цел предотвратяване появата на ерозионни процеси и максимално възстановяване на нарушените земи.

13. При изпълнение на *строителните дейности* е необходимо да се вземат мерки за опазване на почвените ресурси (предварително изземване на хумусната почва и оползотворяването ѝ за целите на рекултивацията.

Очакван резултат: Опазване на почвените ресурси.

Начин на изпълнение: В правилата за изпълнение на проекти, свързани със строителство, ще бъдат включвани изисквания за опазване на почвените ресурси.

Растителност, животински свят, защитени зони и защитени територии, ладнишафт

14. При предвидените мероприятия за изграждане на зелени площи по Приоритет 1, специфична цел 1.1 на ПТГС да не се използват инвазивни чужди видове.

Очакван резултат: Съхраняване на местните за района растителност и свързани с нея местообитания и недопускане на изместването ѝ от чужди и инвазивни видове.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за изграждане на зелени площи по Приоритет 1, ще бъдат включвани изисквания да не се използват инвазивни чужди видове.

15. За стратегически проект за ГКПП Струмјани-Берово, в рамките на процедурата по ОВОС и ОС, да се осигури:

- оценката на всички възможни алтернативни варианти на пътните трасета с оглед минимално засягане на защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000;
- оценката за съвместимост да се извърши в съответствие с Чл.31 от ЗБР и изискванията на Наредбата за ОС, като задължително трябва да се съобрази и със специфичните цели за опазване на потенциално засегнатите защитени зони site-specific conservation objectives – SSCOs. В тази връзка при изготвянето на оценката за потенциално засегнатите зони следва да има вече изготвени и одобрени специфични цели за опазване в съответствие с изискванията и ръководствата на ЕК.
- оценка на кумулативното въздействие върху компоненти и фактори на средата в резултат на реализиране на други инвестиционни предложения и съществуващи обекти (в т.ч. Автомагистрала "Струма" и жп линия "София-Кулата") в района на въздействие на проекта.

Очакван резултат: Недопускане на значително отрицателно въздействие върху биоразнообразието и защитените зони в района.

Начин на изпълнение: Като изисквания към процедурата по ОВОС и ОС за стратегическия проект за ГКПП Струмјани-Берово ще бъдат поставени изброените в мярката:

- оценката на всички възможни алтернативни варианти на пътните трасета с оглед минимално засягане на защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000;
- оценката за съвместимост да се извърши в съответствие с Чл.31 от ЗБР и изискванията на Наредбата за ОС, като задължително трябва да се съобрази и със специфичните цели за опазване на потенциално засегнатите защитени зони site-specific conservation objectives – SSCOs. В тази връзка при изготвянето на оценката за потенциално засегнатите зони следва да има вече изготвени и одобрени специфични цели за опазване в съответствие с изискванията и ръководствата на ЕК.
- оценка на кумулативното въздействие върху компоненти и фактори на средата в резултат на реализиране на други инвестиционни предложения и съществуващи обекти (в т.ч. Автомагистрала "Струма" и жп линия "София-Кулата") в района на въздействие на проекта.

16. При проектни предложения за ловно-рибарски дейности в обхвата на мярката 1.2.3. по ТСИМ следва да се осъществява с съответствие със Закона за лова, поднормативните актове към него и съгласувано с местните ловни дружинки.

Очакван резултат: Недопускане на значително отрицателно въздействие върху биоразнообразието.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за ловно-рибарски дейности в обхвата на мярка 1.2.3. по ТСИМ, ще бъдат включвани изисквания те да бъдат съобразени със Закона за лова, подзаконовите нормативни актове към него и съгласувани с местните ловни дружинки.

17. Развитието на туристическите продукти свързани с оф-роуд туризъм следва да е съобразено с режимите на защитените зони и защитените територии в района, над 1/3 от който в българската си част е обхванат от защитени зони по Директивата за местообитанията и в по-малка степен от защитени зони по Директивата за птиците. В техния обхват следва да се прилага и съблюдава спазването на забраната за движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързата извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии (не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности)”, както и забраната за „провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища” .

Очакван резултат: Недопускане на значително отрицателно въздействие върху биоразнообразието.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за развитието на туристическите продукти свързани с оф-роуд туризъм ще се поставя изискване проектните предложения да са в съответствие с режимите на защитените зони и защитените територии в района на проекта, в т.ч. със спазване на съответните забрани за движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързата извън съществуващите пътища в неурбанизираните територии (не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности)”, както и забраната за „провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища”

18. Мерки и проекти за развитие на туризма да се реализират в съответствие с нормите за рекреационно натоварване и поемнен капацитет на средата, и при съобразяване статута на територията.

Очакван резултат: Недопускане на значително натоварване на територията, в т.ч. унищожаване на ценни ландшафти, елементи на биологичното разнообразие, местообитания на видове, почви.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за развитие на туризма ще се поставя изискване същите да са изготвени и да се реализират в съответствие с нормите за рекреационно натоварване и поемнен капацитет на средата, и при съобразяване статута на територията.

Опасни химични вещества и риск от големи аварии

19. В случай, че се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения, е необходимо:

19.1. Осигуряването на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища.

19.2. Поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване.

19.3. Предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал

Очакван резултат: Недопускане на рискове, свързани с големи аварии с опасни химични вещества.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения за изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения ще се поставят изисквания за:

- Осигуряването на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища.

- Поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване.

- Предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал

Население, човешко здраве, здравно-хигиенни аспекти на средата

20. При планиране и изпълнение на инвестиционни предложения, местоположението на обектите да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната и жизнената среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, както и зони и територии, в които са разположени такива обекти.

Очакван резултат: Предотвратяване на рискове и опазване на населението и човешкото здраве.

Начин на изпълнение: В условията за кандидатстване за проектните предложения с инвестиционен характер ще се поставя изискване местоположението на обектите да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната и жизнената среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, както и зони и територии, в които са разположени такива обекти.

т.II Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на осъществяването на Програма за трансгранично сътрудничество 2021-2027 г. между Република България и Република Северна Македония, съфинансирана по Инструмента за присъединителна помощ и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея от Становище по екологична оценка № 12-6/2022 г.:

1. На всеки три години от прилагането на програмата и стратегията възложителят да изготвя доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при прилагането на ПТГС 2021-2027 г., между Република България и Република Северна Македония, съфинансирана по Инструмента за присъединителна помощ и ТСИМ към нея, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно компенсиране на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата и стратегията. Изготвените доклади да се представят в Министерство на околната среда и водите за одобряване.

Начин на изпълнение: Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ към МРРБ ще осигури изготвянето на 3-годишни доклади по наблюдението и контрола при прилагането на програмата и стратегията, включително на мерките за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата, които ще внася за одобряване в МОСВ.

2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на програмата и стратегията да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

№	Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Източник на информация
1.	За мерките и дейностите с инвестиционен характер да се съобразяват относимите цели, насоки и мерки за адаптация към изменението на климата за гарантиране на устойчивостта им	Предвидени мерки за устойчивост в проектните предложения	При одобряване на проектните предложения/ Управляващ орган, Национален орган
		Случаи на нарушаване на обектите, съоръженията или инфраструктурата от екстремни явления – резултат от изменението на климата	След въвеждане в експлоатация/ Бенефициенти
2.	Недопускане на влошаване състоянието на водните тела при изпълнение на проектни предложения с инвестиционен характер в близост до такива обекти, или свързани с ползване/засягане на водни тела	Данни от мониторинг на повърхностни и/или подземни води, в случай че такъв е предписан от компетентните органи за конкретното проектно предложение	По време на строителството и експлоатацията в съответствие с периодичността, определена в плана за собствено мониторинг/ Бенефициенти
3.	Допустимост на проектните предложения с инвестиционен характер спрямо действащите ПУРБ и ПУРН.	Наличие на становище от компетентните органи	Преди започване на реализацията на проекта/ Бенефициенти
4.	Недопускане на замърсяване на водни тела при аварийни ситуации	Предвидени превантивни мерки	По време на изготвяне на проектното предложение/ Бенефициенти
		Брой аварийни ситуации – предприети действия	Периодично/ Бенефициенти
5.	Спазване на приетите режими на управление на защитените зони, в това число ограничаване на вероятността от отрицателно въздействие	Одобрени инвестиционни проекти на територията на защитени зони,	Периодично/Бенефициенти

	върху защитените зони и приоритетите на опазване в тях при провеждане на процедурите по чл.31 от ЗБР	заета площ (дка); Начин на съобразяване на режимите на управление.	
6.	Недопускане на нарушаване/увреждане/унищожаване на защитени растителни и животински видове и природни местообитания, съгласно Приложение № 1, Приложение № 2 и Приложение № 3 на ЗБР	Проведени процедури по ОВОС/ЕО/ОС (когато са приложими) Изпълнение на мерките от крайните актове по ОВОС/ЕО/ОС (когато са предвидени за биологично разнообразие)	Периодично/Бенефициенти
7.	Недопускане на увреждане/нарушаване/разрушаване на културни ценности – археологически обекти при строителство на обекти и инфраструктура	Наличие на съгласувателно становище от компетентен орган	Преди започване на строителните дейности/Бенефициент
		Наличие на компетентно, оправомощено лице по време на строителството	По време на строителството/Бенефициент
8.	Недопускане на превишения на шумовите нива за проекти, които се реализират в/в близост до зони с нормиран шумов режим	Измерени стойности на шум dB(A), сравнени с допустимите норми	Съгласно установена периодичност в план за собствен мониторинг и/или от Решението по ОВОС/Бенефициенти
9.	Повишаване степента на климатична неутралност на местната икономика	Брой обекти, за които е постигната климатична неутралност	След въвеждане в експлоатация/Управляващ орган, бенефициенти

10.	Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика и информационна система за достоверни данни за отпадъци	Брой обекти с въведена мярка за ефективно използване на ресурсите или повторно използване на отпадъци или отпадъчни води; куб.м повторно използвани отпадъци, куб.м повторно използвани отпадъчни води	След въвеждане в експлоатация/Управляващ орган, бенефициенти
-----	---	--	--

Начин на изпълнение: Информация по мерките и индикаторите ще бъде събирана, анализирана и оценявана в докладите по наблюдение и контрол.

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Начин на изпълнение: При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве, бенефициентите по съответните проекти ще предложат и съгласувано със съответните компетентните органи по околна среда и/или човешко здраве ще предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.